

In de tweede helft van 2021 is het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) geëvalueerd door een onafhankelijke visitatiecommissie. De visitatiecommissie keek, in opdracht van de Begeleidingscommissie van het SCP, naar de beleidsrelevantie, maatschappelijke relevantie, wetenschappelijke kwaliteit en de toekomstbestendigheid van het SCP. Het SCP heeft het visitatierapport met aandacht bekeken en is trots op het positieve oordeel van de commissie.

In het visitatierapport wordt geconcludeerd dat het SCP zijn taak uitstekend vervult. De wetenschappelijke, beleidsmatige en maatschappelijke relevantie van het planbureau beoordeelt de visitatiecommissie als goed. Het SCP ziet het rapport als een groot compliment aan iedereen die bij het SCP werkt. Voor het SCP zijn de conclusies van het rapport een bevestiging dat we met de ingeslagen koers en de stappen die we de afgelopen jaren hebben gezet op de juiste weg zijn. Ook zien we in het rapport terug dat we op een goede manier invulling hebben gegeven aan de aanbevelingen uit het vorige visitatierapport.¹

Aandachtspunten voor de komende tijd

In het steeds uitdagendere spanningsveld tussen kennis, politiek bestuur, maatschappelijke belangen en interactie met departementen en maatschappelijke partijen, blijven wij als SCP vasthouden aan onze eigen, onafhankelijke rol als planbureau. In een tijdsgewricht waarin politieke en beleidsvraagstukken elkaar snel opvolgen, en er veel behoefte is aan inzichten die korte termijnbeleid onderbouwen, is het belangrijk bestaande inzichten aan nieuwe inzichten en de lange termijn te verbinden en tijd voor reflectie te creëren. Als planbureau willen wij daaraan bijdragen. Wij gaan daarom door op de weg die wij zijn ingeslagen. Dat doen we aan de hand van ons nieuwe meerjarenplan, waarin we onze programma's rondom maatschappelijke opgaven – die over verschillende kabinetsperiodes heen gaan – uitwerken tot voor beleid en maatschappij relevante projecten. Bijvoorbeeld rond vraagstukken op het gebied van participatie, samenleven in een land met een diverser wordende bevolking, het sociaal domein en vertrouwen en representatie. In dat proces geven wij invulling aan de diverse aanbevelingen en opmerkingen uit het visitatierapport:

- Om de wetenschappelijke kwaliteit van ons werk te borgen en up-to-date te houden, heeft het SCP geïnvesteerd in de afdeling Methodologie, in de methodologische kennis van de medewerkers en is personeel geworven met specifieke methodologische kennis en vaardigheden. Bijvoorbeeld op het terrein van kwalitatief onderzoek. We voeren methodologische vernieuwingen door. Zo maken we in ons onderzoek in toenemende mate gebruik van *mixed methods*. In dat licht investeren we ook in de uitvoering van toekomstverkenningen, die grote toegevoegde waarde hebben voor de samenleving en het beleid. In het kader van het lopende programma zal het SCP al verschillende verkenningen publiceren.
- We versterken de interface tussen onderzoek en beleid, onder andere door actief in gesprek te gaan en te blijven met verschillende departementen en stakeholders en te investeren in presentaties en andere manieren van communicatie- en kennisdeling. Dit om kennis compact over te brengen en steeds op zoek te gaan naar het moment en

---

¹ In aanloop naar de visitatie heeft het SCP ook een zelfevaluatie uitgevoerd. Deze wordt gepubliceerd samen met deze reactie en het rapport van de visitatiecommissie.

12 april 2022

Ons kenmerk
SCP-2022/1945

de plek waar de kennis van het SCP de grootste impact heeft of zou moeten hebben. Dat vraagt aansluiting en verbinding met onze stakeholders, met oog voor de onafhankelijke positie van het SCP.

- We zoeken, in samenwerking met beleid, op een effectievere manier aansluiting bij de politiek-bestuurlijke cyclus door onze inzichten op relevante momenten voor politiek en beleid te delen. Bijvoorbeeld in de vorm van een reflectie vanuit onze inzichten op belangrijke beleidsvoornemens in de Miljoenennota of bij Verantwoordingsdag, zoals het SCP dit ook bij het Regeerakkoord deed. Ex-ante-evaluaties passen hier ook bij.
- We professionaliseren onze communicatiefunctie en richten ons daarbij ook op verbreding van de boegbeeldfunctie: naast onze directeur laten we ook vaker andere medewerkers uit onze organisatie met hun expertise naar voren treden. Ook hierbij staan kennisdeling en de impact op beleid met inzichten en kennis uit ons onderzoek steeds centraal. Daarnaast hebben we in onze communicatie aandacht voor brede toegankelijkheid van onze kennis, onder andere door te investeren in online communicatie en verschillende communicatiemiddelen.
- We professionaliseren onze organisatie verder en besteden daarbij veel aandacht aan onze medewerkers, zodat zij hun rol op een goede manier kunnen blijven uitvoeren. Er is aandacht voor ontwikkel- en opleidingsbeleid alsook ruimte om te kiezen voor inhoudelijke verdieping of juist verbreding.

We nemen de aanbevelingen van de visitatiecommissie serieus, en willen ze daarom met de nodige aandacht en zorgvuldigheid doorvoeren in onze organisatie. Dat kost tijd en niet alles kan tegelijkertijd. Daarom prioriteren we en maken we keuzes in wanneer en hoe we hiermee aan de slag gaan als organisatie.

Beleidsmatige en maatschappelijke impact

Wat ons betreft ligt de prioriteit de komende jaren bij het verder verbeteren van de beleidsmatige en maatschappelijke impact van het SCP. De spanning tussen onderzoek naar ontwikkelingen op de middellange en lange termijn en op korte termijn reageren op de actualiteit, hoort bij ons werk. We reserveren ongeveer 30% van onze capaciteit om in te kunnen spelen op de actualiteit. We gaan ervan uit dat dit voldoende is om hier de komende periode op in te kunnen spelen en op actuele kwesties te kunnen reageren, maar we moeten hier wel bewust aandacht voor blijven houden en dit zo nodig aanpassen. Bijvoorbeeld als grote maatschappelijke crisissen – zoals de achterliggende periode rond de coronapandemie – daarom vragen.

Het belang van investeren in de relatie en dialoog met onze stakeholders wordt bevestigd door de visitatiecommissie, evenals de investeringen die we doen om op een effectieve manier aan te sluiten bij de politiek-bestuurlijke cyclus. Hier zijn we volop mee bezig. We blijven scherp op de effectiviteit van ons werk en ondernemen eventueel verdere actie als dat nodig is. Daarbij staan kennisdeling en impact (de doorwerking van onze kennis in beleid) centraal. Zo zijn onderzoekers van het SCP in contact met relevante stakeholders op hun onderzoeksterrein, en bouwen we deze relaties de komende periode verder uit. De directie en programmaleiders van het SCP investeren in doorlopend contact

met relevante politiek-bestuurlijke stakeholders om onze kennis tijdig binnen beleid te laten landen en nieuwe vraagstukken nu en in de toekomst te agenderen.

Het rapport is ook een bevestiging om meer aandacht te besteden aan het duiden van onderzoeksbevindingen, ook in termen van verklaring van relevante ontwikkelingen en het aangeven van de betekenis daarvan voor beleid en samenleving. Daar focussen we ons de komende tijd op. Ook is het een oproep om praktischer samen te werken met bijvoorbeeld adviesraden om meer impact met ons onderzoek te genereren. Die oproep ondersteunen wij en zetten wij inmiddels om in geïntensiveerde contacten met onder meer de Raad voor de Volksgezondheid en Samenleving (waarmee we ook rond corona samenwerken) en de Onderwijsraad. Dit vraagt aandacht in de jaarplancycclus van het SCP en om een investering in de relatie met een aantal relevante organisaties.

Onderzoeksprogrammering

Wij zien het rapport als een bevestiging van de koers die wij vastlegden in ons meerjarenplan (MJP). Hiermee hebben we gezorgd voor een integrale, domeinoverstijgende programmering, met daarbinnen de mogelijkheid om in te zoomen op een sector of doelgroep. We zien dat terug in de projecten die we uitvoeren in de periode 2021-2025. Centraal staat steeds de intentie om vanuit het burgerperspectief kennis te genereren en ontsluiten over domeinoverstijgende vraagstukken.

Naar aanleiding van het visitatierapport passen wij ons programmeringsproces zodanig aan dat onze stakeholders meer zicht hebben op ons proces om te komen tot te behandelen vraagstukken. Uiteindelijk bepalen we als planbureau zelf onze onderzoeksagenda, zoals dat hoort bij onze onafhankelijke positie. Binnen het vastgestelde financieel kader maken we onze eigen keuzes. Ook gaan we op zoek naar mogelijkheden om burgers, stakeholders en maatschappelijke organisaties bij dit proces te betrekken.

Wetenschappelijke kwaliteit

De basis van ons werk

Het rapport van de visitatiecommissie onderschrijft dat wetenschappelijke kwaliteit de basis van het werk van het SCP is. Om die basis op peil te houden, is het belangrijk om hier nu en in de toekomst constant in te investeren. Daarbij is het relevant te benadrukken dat het SCP een planbureau is, en daarmee een andere functie heeft dan bijvoorbeeld een universiteit. Onze taken omvatten het volgende:

- Wetenschappelijke verkenningen verrichten om een samenhangend beeld te kunnen schetsen van het sociaal en cultureel welzijn in Nederland en van de ontwikkelingen die we op dit gebied kunnen verwachten.
- Met kennis bijdragen aan een verantwoorde keuze van beleidsdoelen en het aangeven van voor- en nadelen van de verschillende wegen om die doelen te bereiken.
- Informatie verwerven om de uitvoering van interdepartementaal beleid op het gebied van sociaal en cultureel welzijn te kunnen evalueren.

Het visitatierapport is voor ons een oproep om de wetenschappelijke kwaliteit van ons werk te blijven toetsen en dat ook transparant volgens de normen van de

wetenschap te doen. Een aandachtspunt hierbij is en blijft de rol van de externe wetenschappelijke toets op onze rapporten. We hebben inmiddels bijvoorbeeld de betrokkenheid van externe wetenschappers bij leescommissies rond ons onderzoek versterkt en zullen in dergelijke uitwisselingen investeren.

Kortere en langere termijn

Om onze taken goed uit te kunnen voeren, identificeren wij periodiek de belangrijkste maatschappelijke vraagstukken vanuit het perspectief van burgers en de kwaliteit van de samenleving. Op basis daarvan bepalen we welke kennis wij op middellange en lange termijn moeten ontwikkelen en ontsluiten ten behoeve van het beleid. Op strategisch niveau moet het SCP ook adaptief zijn, om mee te kunnen bewegen met belangrijke (nieuwe) maatschappelijke vraagstukken en om daarover kennis te kunnen genereren. Het gevolg daarvan is dat het SCP steeds keuzes moet maken en dat de onderzoeksagenda van het SCP tussentijds aan verandering onderhevig is. We blijven ons richten op vraagstukken op de middellange en lange termijn en blijven die op een wetenschappelijk verantwoorde wijze onderzoeken. Maar ons doel is niet om die inhoudelijke vraagstukken of thema's voor altijd op de onderzoeksagenda te houden. Als de maatschappelijke situatie daarom vraagt en wij een rol voor het SCP relevant en passend vinden, dan passen wij de onderzoeksagenda aan.

Data-infrastructuur

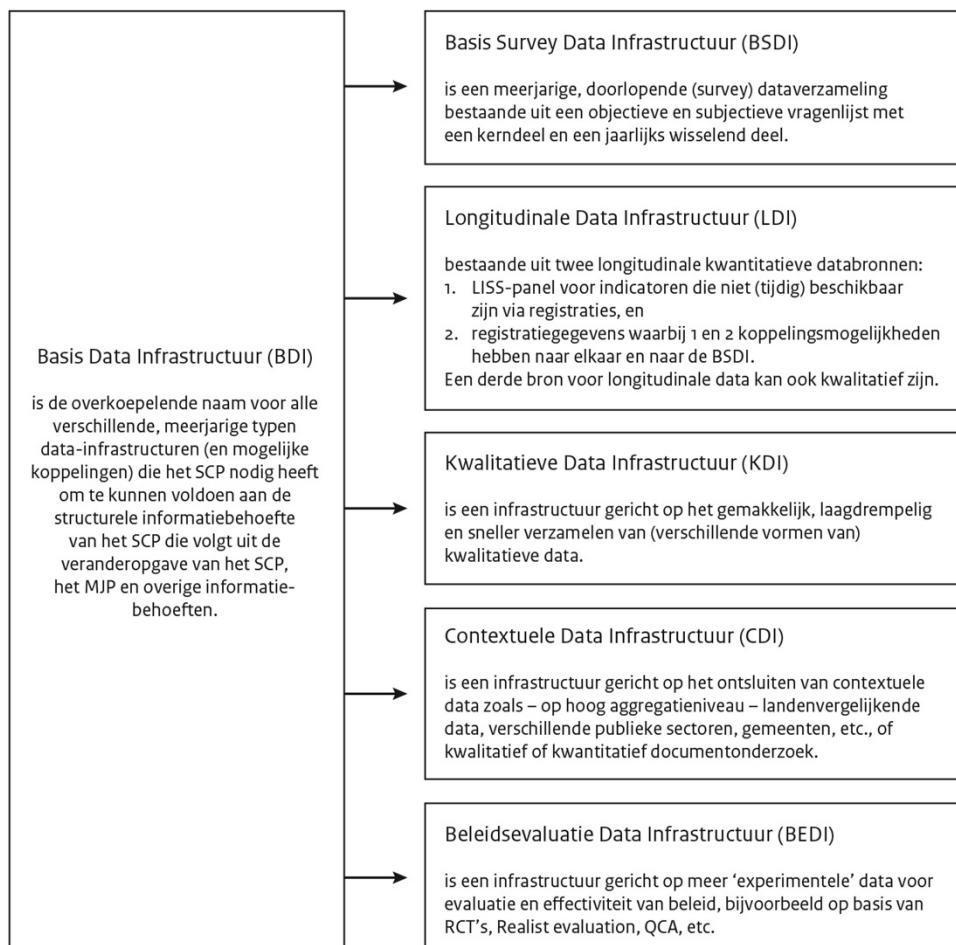
Zoals de visitatiecommissie ook aangeeft, is het empirisch materiaal dat wij verzamelen om onderzoek te doen naar maatschappelijke vraagstukken essentieel. Een goede data-infrastructuur is daarvoor van cruciaal belang, met als belangrijk onderdeel het verzamelen van data op de lange en korte termijn. Dat doen we altijd in overeenstemming met de geldende wettelijke kaders. We werken daarvoor met een combinatie van (herhaalde) surveys, longitudinale data, bronnen van big data, registratiebestanden en kwalitatieve data. Ook koppelen we die data aan elkaar. Dat vraagt een blijvende investering van het SCP, zeker als wij ons ook willen blijven richten op moeilijk bereikbare doelgroepen. Een goede data-infrastructuur vraagt ook om samenwerking, niet alleen als het gaat om de primaire dataverzameling die we met partners vormgeven of de toegang tot andere bronnen, maar ook wat betreft de inhoud. Het SCP gaat, zich gesteund voelend door de bevindingen van de visitatiecommissie, hier dan ook op de ingeslagen weg door.

De Basis Data Infrastructuur (BDI) is de infrastructuur die het SCP nu en in de toekomst in staat stelt de minimale informatiebehoefte succesvol te voorzien van verschillende soorten data (zie figuur 1). De BDI is gericht op zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek, en zowel longitudinaal (dat wil zeggen dat het onderzoek op meerdere tijdstippen over een periode van meerdere jaren wordt uitgevoerd) als cross-sectioneel (onderzoek gericht op één specifiek moment in de tijd).

De BDI bestaat uit een aantal verschillende onderdelen. De Basis Survey Data Infrastructuur (BSDI) – met als titel Nederland in Beeld – is een meerjarige, doorlopende survey die bestaat uit een objectieve en een subjectieve vragenlijst met een vast kerndeel en een jaarlijks wisselend deel. Daarnaast is ook de Longitudinale Data Infrastructuur (LDI) onderdeel van de BDI. Deze bestaat uit twee longitudinale databronnen: het LISS-panel, voor indicatoren die niet tijdig

Figuur 1
Opzet Basis Data Infrastructuur SCP

Volgens de visitatiecommissie is het empirisch materiaal dat wij verzamelen ook van grote waarde voor andere instituten, zoals universiteiten. Dit geeft blijk van de waardering voor het product dat wij leveren. Kennisdeling vinden wij belangrijk, en daarom zullen we er alles aan blijven doen om de data die wij verzamelen toegankelijk te maken voor andere organisaties. Echter, ons doel met het verzamelen van empirisch materiaal is niet om de wetenschap van informatie

te voorzien, maar om kennis te genereren over de maatschappelijke opgaven die op de onderzoeksagenda van het SCP staan. Aangezien onze onderzoeksagenda adaptief en flexibel moet zijn, moet ook de inhoud van de data-infrastructuur dat zijn, net zoals de combinatie van de databronnen die we gebruiken.

Methodologische vernieuwing

Het visitatierapport lezen wij als ondersteuning voor de methodologische vernieuwing die wij al doorvoeren en nog ter hand zullen nemen, met als doel onze inzichten meer te duiden, meer te verklaren en meer te verkennen. We investeren hiervoor bijvoorbeeld in *mixed-method*sonderzoek en toekomstverkenningen. Welke methoden we inzetten, wordt bepaald door de onderzoeksvraag. Er is niet één specifieke onderzoeksmethode op basis waarvan wij in staat zijn toekomstscenario's te ontwikkelen of verklaringen te vinden voor bepaalde maatschappelijke verschijnselen. Daarvoor is een combinatie van onderzoeksmethoden noodzakelijk. Om onze methodologie op peil te houden, blijven we in onze methodologische deskundigheid in de brede zin van het woord investeren en wisselen we doorlopend methodologische inzichten uit met andere wetenschapsdisciplines. Ook zullen we de komende jaren blijven investeren in een goede samenwerking met bijvoorbeeld universiteiten en andere instituten op dit vlak.

Samenwerking

Het rapport is voor ons ook een oproep om te investeren in verdergaande samenwerkingen met de wetenschap. Dat ondersteunen wij van harte. Op dit moment vindt er op individueel, project- en programmaniveau al samenwerking plaats. Zo participeren onderzoekers van het SCP in onderzoeksprogramma's van universiteiten en leiden ze onderzoeksprogramma's bij grootschalige Europese samenwerkingsverbanden zoals de European Social Survey (ESS). Ook wordt er samengewerkt binnen projecten, heeft het SCP verschillende leerstoelen en publiceren individuele onderzoekers met regelmaat in wetenschappelijke tijdschriften. Om die samenwerking te verbeteren en te intensiveren, is meer strategisch beleid nodig waarin kaders worden gesteld en keuzes worden gemaakt. Dit strategische beleid geven wij de komende jaren verder vorm. Op basis van het rapport van de commissie zien we in ieder geval de volgende aandachtspunten:

- Ons leerstoelenbeleid. Hierin moeten we keuzes maken over inhoudelijke thema's waarvoor we vanuit ons strategisch kader en meerjarenplan de komende jaren in ieder geval een leerstoel willen instellen, met welk doel we dat willen doen en welke impact we daarmee willen hebben. Aandachtspunt is ook hoe we ervoor zorgen dat deze leerstoelen tot synergie leiden en hoe ze meerwaarde hebben voor zowel de universiteit als het SCP.
- Methodologische samenwerking.
- Samenwerking rondom de Basis Data Infrastructuur.
- Samenwerking op het niveau van programma's en projecten.

12 april 2022

Ons kenmerk
SCP-2022/1945

Internationale wetenschap

Daarnaast is het van belang om onze kennis toegankelijk te maken voor de internationale wetenschap. Dat vraagt in ieder geval duidelijke richtlijnen rondom de vertaling van rapporten en samenvattingen en, meer in het algemeen, rondom onze communicatie. Daarnaast suggereert de visitatiecommissie om te investeren in internationale publicaties. Het publiceren van wetenschappelijke artikelen is natuurlijk onderdeel van ons werk. En als een internationale publicatie onderdeel is van de doelstelling van een programma of project, of als het onderdeel is van een persoonlijk ontwikkeltraject van een medewerker, zijn hier zeker mogelijkheden voor. Internationale publicaties hebben echter niet onze prioriteit. Internationaal publiceren vraagt namelijk een enorme investering in zowel tijd als capaciteit en zou ten koste gaan van het werk dat gericht is op het leveren van kennis ten behoeve van nationaal beleid. Daarnaast wil het SCP in de komende jaren zijn activiteiten gericht op de internationale wetenschap verbreden. Dat betekent dat de meerwaarde van internationale publicaties zal worden afgewogen ten opzichte van andere activiteiten, zoals de organisatie van seminars en congressen en gezamenlijke projecten met de wetenschap. De impact die we voor ogen hebben, geeft daarbij de doorslag in de afweging die we maken.

Prof. dr. Kim Putters
Directeur Sociaal en Cultureel Planbureau

Drs. Marjolijn Olde Monnikhof
Directeur (plv.) Sociaal en Cultureel Planbureau